

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 5:32
סוף זמני ק"ש - 9:28
10:04 -
סוף זמן תפלה - 10:55
דף היומי לש"ק: ב"ק ב'

בס"ד, עש"ק פ' וירא - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת וירא

צריך לרוץ בשביל המצוה שהולך לעשות, ואם ירוץ בשביל המצוה שהולך לעשות, הלוא אסור לרוץ אחר עשיית המצוה.

ונראה לומר בזה, אם המצוה שעשה היא מצוה גדולה יותר מהמצוה שהולך לעשות, צריך לילך בנחת, ואם המצוה שהולך לעשות גדולה יותר צריך לרוץ. ואם שתי המצוות שוות, כגון שגמר ללמוד בביהכ"נ זה והולך ללמוד בביהכ"נ אחר, צריך לילך חצי הדרך הראשון בנחת בשביל המצוה שעשה, וחציו השני ירוץ בשביל המצוה שרוצה לעשות.

עפ"ז מיישב שפיר מה שכתוב בפסוק "וירץ לקראתם מפתח האהל", היינו שרץ תיכף מתחילת הדרך שהוא מפתח האהל עד שהגיע למלאכים, ללמדך שגדולה הכנסת האורחים יותר מהקבלת פני השכינה, שאילו היו שוים לא הו"ל לרוץ מפתח האהל, אלא מחצי הדרך.

*

הנה המפרשים הקשו על הא דלמדו חז"ל מאברהם דגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה. וקשה, אברהם גופי' מנא ידע זאת לבקש מהשכינה להמתין כדי לרוץ לקראת האורחים.

ובס' שם משמעון כתב דהגאון בעל נוב"י שאל זאת לזקינו הגאון מו"ה יעקב שמשון זצ"ל. ותירץ לו ע"פ מש"כ רש"י עה"פ "כחום היום" - הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים.

ולפ"ז ניחא דאברהם למד זאת מזה שראה שהקב"ה הוצרך לשנות מעשה בראשית ולהוציא חמה מנרתיקה כדי שלא להטריחו באורחים. ואם איתא דהקבלת פני השכינה גדולה מהכנסת אורחים, א"כ למה הוצרך לשנות מעשה בראשית; הא הקב"ה עמד אצל אברהם, ובודאי לא יניח השכינה לרוץ לקראת האורחים. ומדאיצטריך לשנות מעשה בראשית, בזה הוכיח אברהם דגדולה הכנסת האורחים יותר מהקבלת פני השכינה.

❖

"ויאמרו אליו אי' שרה אשתך וגו'" (יח:ט). ועיין ברש"י שכתב בתוך דבריו: כדי לשגר לה כוס של ברכה.

ומקשים העולם: הלוא לעיל עה"פ: "ויקח חמאה וגו'" (יח:ח). כתב רש"י: ולחם לא הביא, לפי שפירסה שרה נדה, עיי"ש. וכיון שלא הביא לחם, לא היו חייבים בברכת המזון, וא"כ כוס של ברכה מנא להו?

בין התירוצים שהובאו הן:

"אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך" (יח:ג). ואחז"ל (שבת קכז): גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב "ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור [מעל עבדך]". ופירש"י: אל נא תעבור - והניחו והלך לקבל אורחים.

והקשו המפרשים (ראה ברי"ף בעין יעקב), מנלן שגדולה יותר - שמא שניהם שקולים הם?

בספר באר בשדה עה"ת (להג"ר שמואל דוד הלוי מובשוביץ זצ"ל) איתא: תירץ הגר"א (בקול אליהו) די"ל ע"פ מה שאמרו בגמ' (יומא נג., ב"ב צט.) שהנפטר מרבו אל יפטר ואחוריו כלפי רבו, אלא פניו כלפי רבו והולך מאחוריו, כמ"ש חז"ל עה"פ בפ' בא "ויפן ויצא מעם פרעה". לכן כאן המלאכים כשחזרו מאברהם הלכו אחורנית להיות פניהם נגד השכינה שהיתה שם.

והנה אברהם אבינו ע"ה כאשר ראה את האורחים הלך לקבל פניהם, וביקש מאת השי"ת שימתין עד שיקבל פני האורחים. וכאשר עבר מאת פני ה' הי' לו לילך ופניו כלפי השכינה ולא כלפי האורחים, אך אין דרך ארץ לקבל פני אורחים בזה האופן. לכן היסב פניו כלפי האורחים לקבלם בסבר פנים יפות, כמו שכתוב "וירא לירץ לקראתם" - משמע נגד פניהם, ורץ כדרכו, כי אי אפשר לרוץ אחורנית, והיסב פניו מנגד השכינה.

וזהו שאמרו חז"ל גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה, ר"ל מלהיות מקביל פניו נגד השכינה.

*

יש שתירצו בשם הג"ר אברהם אבלי זצ"ל מוילנא, דההכרח של חז"ל דגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה הוא ממה שכתבה התורה "וירץ לקראתם מפתח האהל" (יח:ב), דלכאורה יש להקשות למה לי' למיכתב 'מפתח האהל' שהוא מיותר, דהרי כבר כתוב בפסוק הקודם: "והוא יושב פתח האהל", וממילא ידעינן שרץ לקראתם מפתח האהל - מהמקום שהוא ישב, ולא הוי לי' למיכתב רק 'וירץ לקראתם' ותו לא.

וביאר בזה, דהנה הדין הוא דאחר עשיית המצוה אסור לרוץ, שלא יהא נראה שעשייתה היתה עליו כמשא ושמח להפטר ממנה, כדמצינו (ברכות ו:) דהיוצא מביהכ"נ אל יפסיע פסיעה גסה מטעם הנ"ל.

ואיתא בשו"ע (או"ח סי' צ' סע' י"ב): מצוה לרוץ כשהולך לביהכ"נ וכן לכל דבר מצוה. נמצא שההולך לעשות מצוה צריך לרוץ. והנה יש להסתפק אם יצא אדם מעשיית מצוה אחת והולך לעשות מצוה אחרת - היאך יעשה, אם ילך בנחת בשביל המצוה שעשה, הלוא הוא

נדה אין העיסה נטמאת] לעשות מצה עשירה [שמותר לאכול אותה עד סמוך למנחה קטנה (עיין פסחים ט:)]. וכיון שקבעו סעודה על מצה עשירה שנעשית מחמשת מיני דגן יכלו לברך ברכת המזון ולזמן, ומשום הכי ביקשו לשגר כוס של ברכה לשרה. [נועין בזה בס' אזנים לתורה (יח:ו) ובס' חכמה ודעת (יח:ח)].

בענין תפילה בעד חולה בשמונה עשרה

במדרש תנחומא ישן (אות ל"ו) עה"פ "וה' פקד את שרה" (כא:א) איתא: וכיון שנטל אבימלך את שרה, סתם הקב"ה כל מעיינותיהם וכו' אלא כיון שביקש אבימלך מאברהם - נתפא, כי התפלל עליו, שנאמר "ויתפלל אברהם אל האלקים" (כ:יז), אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, אברהם מרפא אחרים, והוא צריך רפואה. ריפא לאבימלך ולביתו וילדו, שנאמר "וירפא אלקים [את אבימלך וגו' וילדו]", ואין אתה מרפא אותו? אמר הקב"ה, כדאי הוא שאתן לו בנים.

ועיין ברש"י עה"פ "וה' פקד את שרה" שכותב: סמך פרשה זו לכאן ללמדך, שכל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחילה. שנאמר (כ:יז) "ויתפלל [אברהם] וגו'", וסמך ליה "וה' פקד את שרה" - שפקד כבר קודם שריפא את אבימלך, עכ"ל. ומקורו מגמ' (ב"ק צב.).

בסידור רבי יעקב עמדין (עמ' 68) איתא: יכוין לבקש מה' שירפא אותנו בגוף ונפש כדי שנהי' בריאים לעבודתו. ואם יש חולה בביתו או בעיר ר"ל [רחמנא ליצלן], יתפלל עליו אפילו לא ביקשו ממנו, ויקיים בזה מצות עשה "ואהבת לרעך כמוך", ויתפלל קודם על החולה אחר ואח"כ על שלו, והוא נענה תחילה. וכשמתפלל בפני החולה, א"צ להזכיר שמו. ושלא בפניו - צריך להזכיר. וכשנתפא החולה, יכוין ליתן תודה על זה בהחתימת הברכה, ויכוין למצות עשה הנ"ל (מהרי"ל, של"ה).

שוב איתא בסידור היעב"ץ: המתפלל על החולה אומר זה קודם "כי קל מלך [רופא]", ויש אומרים שעדיף לאמרו ב'שומע תפילה', וכאן יתפלל רק במחשבה: יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שתשלח מהרה רפואה שלימה מן השמים, רפואת הנפש ורפואת הגוף לחולה [פלוני בן פלונית] בתוך שאר חולי ישראל, כי קל וכו'.

ועיין במשנה ברורה (סי' קט"ז סק"ג) דאיתא שם: ויכול להתפלל על חולים ב'רפאנו', ויאמר: "רפא נא פלוני בן פלונית רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל וכו'.

בשו"ע (או"ח סי' קי"ט סע' א') נפסק: אם רצה להוסיף בכל ברכה מהאמצעיות, מעין הברכה - מוסיף. כיצד? היה לו חולה, מבקש עליו רחמים בברכת רפאנו. היה צריך פרנסה, מבקש עליה בברכת השנים.

וכותב המ"ב (סק"א): עיין בפמ"ג שכתב דדוקא אם הי' לו [חולה], וכן בפרנסה - דוקא אם צריך לפרנסה. אבל אינו רשאי לבקש רחמים בברכה מאמצעיות על העתיד שלא יחלה ושלא יחסר לחמו וכהאי גוונא. משא"כ ב[ברכת] שומע תפילה - אפילו על העתיד רשאי לבקש.

שוב כותב המחבר: וב'שומע תפילה' יכול לשאול כל צרכיו, שהיא כוללת כל הבקשות. ולהר"ר יונה, כשמוסיף בברכה מעין אותה ברכה, אם מוסיף אותו בשביל כל ישראל [המ"ב מוסיף: והוא הדין

א בשו"ת שאילת יעב"ץ (סי' קכ"ו) מבואר דבאמת לא שלחו לשרה כוס של ברכה בפעם ההיא, אלא, דכיון שהטעם ששולחים כוס של ברכה לאשה הוא כדי שיתברך פרי בטנה, א"כ כיון דשרה היתה עקרה וגם זקנה לא הי' אברהם מקפיד עד השתא לשגר לשרה כוס של ברכה דאזיל בתר טעמא. אבל המלאכים שבאו לבשרו שתלד שרה רמזו לו שמעכשיו יש לו להקפיד לשגר לה כוס של ברכה, ולא היתה כוונתם על הפעם ההיא משום שפירסה נדה ואין ראוי לשגר לה כוס של ברכה אפי' ע"י בעלה וכ"ש ע"י אורח.

ב אינו מוכרח שלא הביא לחם כלל, רק שלחם חדש וטרי (fresh) שרצה שתאפה אז לא הביא, וא"כ הביא מן האפוי מאתמול, שבוודאי בביתו של אברהם אבינו שהי' פתוח לרווחה היו לחמים הרבה לצורך אורחים שבאו בכל עת (עיין בפ' עטרות אד"ר להגאון האדר"ת זצ"ל על בעל הטורים בפ' מסעי, אות י"ג).

ג במדרש (ב"ר פמ"ח:י"ד) הובאו ב' דיעות אם באמת הביא אברהם לחם: ופת היכן היא? אפרים מקשאה תלמידו דר"מ משום ר"מ אמר, פירסה נדה ונטמאת העיסה. רבנן אמרי, אפילו פת הביא לפניהם. מה אם דברים שלא אמר - הביא לפניהם, דברים שאמר להם על אחת כמה וכמה. והנה בפ"ז דב"מ (פז). הובאו ב' דיעות להסביר למה שאלו: "אי' שרה אשתך" יש אומרים כדי לחבבה על בעלה, ויש אומרים כדי לשגר לה כוס של ברכה.

ולפ"ז אפשר לומר דמאן דאמר כדי לשגר לה כוס של ברכה אזיל לשיטת רבנן במדרש שבאמת נתן אברהם לחם למלאכים. ומאן דאמר כדי לחבבה על בעלה ס"ל דלא הביא לחם (ס' אמרי שפר להג"ר שמעון פרץ הלוי יפה, עמ' י"ג, ועוד).

ד יש דיעות דס"ל דאפשר לקבוע סעודה ולברך ברכת המזון אפילו על שלקות (דעת רבי עיקבא בברכות מד.), או על פירות של ז' המינים (עיין בברכות לו. ובתוס' שם ד"ה נתן ר"ג) או על יין (תוס' שם) או על חמשת מיני דגן (דרישה או"ח סי' רי"ג סק"ב). ועיין בא"ר (שם סק"א) שחולק עליו וס"ל דתיקנו זימון דוקא על פת חשובה. ועיין בפמ"ג (שם מש"ס סק"א) שהביא ב' הדיעות, והסתפק להלכה.

ה לדעת הדרישה דאפשר לזמן על חמשת מיני דגן אפשר לפרש הענין כך: לפי הרא"ם בריש פ' וירא (יח:א) המלאכים באו אצל אברהם בערב פסח [זהו דלא כרש"י בפ' בא (שמות יא:מא) ומדרש המובא בתורה שלימה דס"ל דבאו אצלו בפסח גופא]. וכן מוכח מדברי המדרש (ב"ר פמ"ח:י"ד) שכתב שזמן ביאת המלאכים הי' 'פרס הפסח', ובמוסף הערוך (ערך פרס) איתא: פירושו בל"ר [בלשון רבנן] 'קודם' ו'לפני'.

ולפ"ז אפשר לומר שהמלאכים באו אצל אברהם "כחום היום" - דהיינו קצת קודם חצות בערב פסח כשעדיין הי' מותר לאכול לחם חמץ, וזהו שאמר להם אברהם "ואקחה פת לחם". אמנם, כשנודע לאברהם שפירסה שרה נדה הכיר שאי אפשר שוב להאכיל את האורחים לחם, ולכן אמר לשרה: "לושי ועשי עוגות", דהיינו "עוגות מצות [כי לא חמץ]" (שמות יב:לט).

אמנם הלוא עדיין קשה, דאע"ג דמצות אינן אסורות אחר חצות של ערב פסח מצד חמץ, אבל עדיין הן אסורות משום דאסור לאכול מצה בערב פסח, דהוי כבא על ארוסתו בבית חמו (עיין ירושלמי ייש ערבי פסחים). ועוד, המצות ג"כ יקבלו טומאה.

ולפ"ז יש לומר שצוה אברהם את שרה ללוש את הקמח במי פירות [שאינם מקבלים טומאה, ואפילו אם נעשית העיסה ע"י אשה

בשביל רבים], אומר אותו בלשון רבים ולא בלשון יחיד, ולא יוסיף אלא בסוף הברכה ולא באמצע [פי' המ"ב (סק"ח): שכששואל צרכי רבים באמצע הברכה, נראה כמוסיף על המטבע שתיקנו חכמים]. ואם שואל צרכיו ממש, כגון שיש לו חולה בתוך ביתו או שהוא צריך לפרנסה, יכול לשאול אפי' באמצע הברכה - והוא שישאל בלשון יחיד ולא בלשון רבים. ובברכת שומע תפלה, וכן בסוף התפלה בין קודם 'יהיו לרצון' בין אחריו, יכול לשאול בין בלשון יחיד בין בלשון רבים, בין צרכיו ממש בין צרכי רבים.

בספר אשי ישראל (פכ"ג סע' מ"ט) איתא: בברכת רפאנו יכול להתפלל על החולה לרפואה שלימה, ואומר בה: "רפא נא פלוני בן פלונית". ואם מתפלל בנוכחות החולה, אין צריך להזכיר שמו, אלא יאמר "קל נא רפא נא לו".

בהערה קפ"ח איתא: עיין שו"ת זקן אהרן (ח"א סי' י"א), ושו"ת רעת כהן (סי' קל"ב) דצריך להזכיר דוקא שם האם, וראיה מהזוהר (פ' לך לך יג:ג) עה"פ "וילך למסעיו" שהביא הזוהר את הפסוק "והושיעה לבן אמתך" (תהלים פו:טז), וכי לא הוי בריה דישי עד דאמר בשמא דאימא ולא בשמא דאביו וכו'. וכן אמר דוד "אני עבדך בן אמתך" (שם קט:טז). וכ"מ בגמ' (שבת סו: ורש"י שם, ע"ז יב: גיטין ט:ט). ועיין סו"ס אורחות חיים (ספינקא, באמרי אפרים) וכ"ה בדעת (סי' קי"ט סע' א'), ועיין שו"ת אז נדברו (חיד"ד סי' כ"ד) בשם מהרש"ל (שבת סו:). ועיין שו"ת גבול יהודה (או"ח סי' ב') שיש לומר שם האם כדי לא לבייש מי שנוגד מבת ישראל שבא עליה גוי הולד כשר. ועיין עוד ערוה"ש (סי' קי"ט סע' א') שיזכיר שם אמו או שם אביו של החולה, ועיין גם מדרש תלפיות (ערך חולה) להזכיר חולה בן שם האב. וכן בעין יעקב (ברכות ל"ד) כתב שיכול לומר בן שם האב, וביחוד אם אביו בעל זכויות, דזכותו מועיל. ועיין שו"ת יביע אומר (ח"ב סי' י"א). עיין הגהות רע"א (סי' קי"ט סע' א') דכשואביו חולה, לא יאמר 'רפא את אבי מורי', אלא יאמר מיד את שמו, וראיה משלמה המלך שאמר 'דוד אבי'. ועיין אורחות רבינו (ח"א ס"ק רי"ז) בשם בעל הקהילת יעקב דכשמתפלל על ילד מאומץ, יאמר שם אמו המאמצת. וכן (שם ס"ק רי"ט) לאחת שנקראה 'פרומא' והחליפה שמה ללשון הקודש 'חסידה', אמר החזו"א שיתפללו עליה בשם האידיש שנקראה בו.

ובהערה קפ"ט איתא: ועיין ערוה"ש (סי' קי"ט סע' א') דמה שצריך להזכיר שמו של החולה, כי צריך שהתפילה תהי' ברורה, וממילא בפניו א"צ. ולפ"ז אם אינו יודע שם החולה, או שם אביו ושם אמו, יכול לומר שם משפחתו. וכן הובא באורחות רבינו (ח"א ס"ק רי"ח) בשם החזו"א. ועיין בחת"ס (נדרים מ. ד"ה ואהבת) עוד טעם שבפניו א"צ להזכיר את שמו. עיין יו"ד (סי' של"ה סע' ה') ובש"ך (שם ס"ג) שאם החולה לפניו יכול לבקש בכל לשון, שכביכול מבקש בפני השכינה עצמה, שהרי השכינה נמצאת מראשותיו של החולה, משא"כ שלא בפניו צריך דוקא בלשון הקודש. ועיין סי' ק"א סע' ד' ובמ"ב (סי' ט"ו-ט"ז). והגר"ח קניבסקי שליט"א כתב לי שאמא שמתפללת על ילדיה תאמר רק 'בתי' או 'בני' [ותזכיר את השם] ולא תאמר 'בת וכו'', ואם מתפללים על קטן שטרם קראו לו שם, יש לומר 'בן פלונית'.

ועיין עוד בס' אשי ישראל (פכ"ג סע' ג') שכותב: ובברכת 'שומע תפלה' רשאי להתפלל על כל דבר שירצה, ומ"מ טוב שיבקש עליהם בסיום התפילה אחרי 'יהיו לרצון'.

ובהערה קצ"ד איתא: ועיין ערוה"ש (סי' קי"ט סע' ב'), דמה שהתירו להוסיף בשמונה עשרה הוא רק במקרה, אבל להוסיף תפילה קבועה, כגון 'אנא ה' חטאתי וכו'', "אתה הוא הזן ומפרנס וכו'" היא העזה יתירה וחוצפה כלפי אנשי כנסת הגדולה.

ועיין במ"ב (הוצאת דרשו, ביאורים ומוספים לסי' קט"ז על מ"ב סק"ג) איתא: ומ"מ להתפלל באופן קבוע על חולין בברכה זו [רפאנו], כתב האדר"ת (תפילה לדוד דף ג' ד"ה ברכת רפאנו) שלא ינהג כן בקביעות, שע"י כן נראה שהיא בקשה קבועה מתקנת חז"ל, ובודאי יש לעשות היכר בין חובה לרשות. וכן הורה הגרש"ז אויערבאך (מ"ב ביצחק יקרא, בהשלמות שבסופו לעמ' 289, הליכות שלמה תפילה, פ"ח הערה 60), שיפסיק לזמן מה, ואח"כ יחדש תפילתו כפי הצורך וכו'.

על הא דכתב האשי ישראל: ומ"מ טוב שיבקש עליהם בסיום התפילה אחרי 'יהיו לרצון' מלקבעם בברכת 'שומע תפלה', כותב (הערה קצ"ה): והטעם, כדי שכשיצטרך, יוכל לענות קדיש או קדושה אחר אמירת 'יהיו לרצון וגו'''. ולפ"ז אם מתפלל ביחידות, מוטב שיבקש על דברים הצריכים לו באמצע הברכות האמצעיות. וכן משמע ביעב"ץ בסידורו בית יעקב (תחנונים שונים אחר התפילה, סק"ב).

ובהערה הבאה (ס"ק קצ"ו) מבואר דהיהיו לרצון' הוא היהיו לרצון' הראשון, דאז יכול לענות לקדיש וקדושה.

באנציקלופדי הלכתית רפואית (ח"ב עמ' 378) איתא: יש אומרים שיגיד נוסח התפילה לחולה בתוך ברכת רפאנו (רמב"ם הל' תפילה פ"ו ה"ג, טושו"ע או"ח סי' קי"ט סע' א', היעב"ץ בסידורו, מ"ב סי' קט"ז סק"ג, ברכ"י סי' ט"ז). [וכן מפורש בחי' הר"ן (ע"ז ח.): ואם יש לו חולה תוך ביתו, אומרה בברכת רפאנו, פי' שאינו רשאי להתמין עד שומע תפילה. ומיהו אם לא הזכיר עד שומע תפילה, מזכיר שם]. ואפי' על חולה שאינו ממשפחתו או מקרוביו, ובתנאי שיש לו קשר כלשהו אל החולה ומרגיש בצערו (הליכות שלמה, תפילה, ח"א פ"ה סע' ט"ז). וז"ל שם בס' הליכות שלמה: מותר להתפלל בברכת רפאנו גם על חולה שאינו ממשפחתו וקרוביו, ולא חשיב כצרכי רבים בעלמא כיון שמוזכר בפירוש חולה מסויים. ועיין שם (הערה 60) דאיתא: רגיל הי' רבינו [הגרש"ז] לומר, דמ"מ אין להתפלל על החולה בתוך התפילה אלא אם יש לו קשר כלשהו אליו ומרגיש בצערו, כי אין לבוא אל המלך [הקב"ה] ללא סיבה וטעדיק על מה שנדחק לבקש עבור זולתו.

והי' מספר בענין זה על הגאון מוהרי"ל דיסקין ז"ל, שפעם ביקשו אדם להתפלל בעד חולה, ונענה לו [לאחר שציוהו, כדרכו, להפריש סך מסוים לטובת בית היתומים]. ובעבור זמן מה פגשו הגרי"ל ז"ל ושאלו לשלום אותו חולה. ונענה שהבריא כבר בעז"ה. ונתרעם עליו על שלא בישרו על כך, והטריחו כל אותו זמן להתפלל עליו, באמרו וכי קלה בעיניך בקשה כזו בתפילה, הרי צריכים לחפש ולמצוא בכל פעם סיבה להתפלל'.

[ואף] רבינו נתרעם על דבר זה, ופעם נזף בתלמיד שאיחר מלהודיעו על ישועתו בחסדי ה', ואמר: ג' פעמים ביום הנני כואב ומיצר בצרתך, ולמה רק עתה מצאת לנכון להודיעני? אולם בשעה שבאו לבשרו ואמרו לו שתפילתו נתקבלה וכדומה, הי' רגיל לומר בשם הג"ר אלי' קלצקין ז"ל, הרב דלובלין, פי' דברי הגמ' (ב"ב קטז). כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים (הובא ברמ"א יו"ד סי' של"ה סע' י'). ולמה לא אמרו 'ילך אצל צדיק'? אלא שיש ללכת לצדיק כזה שהוא גם חכם שיבין אח"כ שלא לתלות הישועה בכחו ובזכותו, אלא ברחמי השי"ת המרובים בלבד].

והנה, כבר הבאנו דיש אומרים שיגיד נוסח התפילה לחולה בתוך ברכת רפאנו. אמנם יש אומרים שיכוון במחשבתו על החולה בברכת רפאנו, ויתפלל עליו בפירוש בברכת שומע תפילה (שו"ת מהר"י מלכו סי' ק"ט, כף החיים או"ח סי' קי"ט סק"א. ובספר חסידים סי' קנ"ח איתא: אם יש לך חולי, אל תשים לבך לכוין רק בברכת החולים, עכ"ל. ועיין באנציקלופדי' הלכתית רפואית הנ"ל, הערה 66).

ויש מי שהבדיל, שאם חולה הוא מבני ביתו, או שהוא תלמיד חכם, יבקש עליו בכרכת רפאנו, ואם אינו מבני ביתו, יבקש עליו בשומע תפילה (שו"ת אור לציון ח"ב פ"ז סל"ג).

חולה אסור לו להתפלל ולחתום בשם את נוסח ברכת רפאנו בנפרד, בלא יתר חלקי השמו"ע. וכן אסור לכל אדם להתפלל עבור חולה בנוסח ברכת רפאנו וחתימה בשם ללא יתר ברכות שמו"ע (הגרזש"א, הובאו דבריו בנשמת אברהם ח"ה האו"ח סי' קט"ז סק"א, ובאנציקלופידי' הלכתית רפואית שם הערה 68).

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS VAYEIRA
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"l

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

"כן תעשה כאשר דברת" (יח:ו)

"May you do as you have said."

Why would the angels have suspected that Avrohom would not do as he had promised?

The Chasam Sofer explained that Chazal tell us that the righteous say little and do a lot. Therefore, since the Mal'achim were afraid that Avrohom would do much more than what he had promised them, they asked him to do just what he had said - no more.

"והבט אשתו מאחוריו ותהי נציב מלח" (יט:ט)

"And his wife looked behind her and became a pillar of salt ..."

The Shulchan Aruch (Orach Chaim 281:8) rules, based on the Gemorah in Brachos (54) that one who sees Lot's wife recites two Brachos - *Dayan Ho'emes* concerning her, and *Zocheir Hatzadikim* concerning Lot.

According to the Shulchan Aruch (Orach Chaim 225:9) *Dayan Ho'emes* is recited when one is anguished over something. However, concerning the destruction of the wicked, this Bracha seems to be inappropriate, for "when wicked are destroyed there is joy."

The Sha'ar Hatziyun suggests that the Bracha is not recited over the ignominious end to Lot's wife, but rather because we see from the fact that not even the great *Zechuyos* of Avrohom could save her, how great the *Omek Hadin* is, and that Hashem is truly the *Dayan Ho'emes*.

"והאלקים נסה את אברהם" (כב:א)

"And Hashem tested Avrohom."

Why doesn't the Torah attribute the test to Yitzchok too?

The *K'sav Sofer* answers, that it was no great feat for Yitzchok to be willing to sanctify the Name of Hashem, for he had grown up in Avrohom's home, which preached total devotion to Hashem. What was noteworthy was that Avrohom, who had been reared in the corrupt surroundings of Terach, was able to reach such a level of love for Hashem, that he was willing to sacrifice his only son to fulfill the will of G-d.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Although one is permitted to ask for his needs in the Bracha of *Shomei'a Tefilla*, there is a question among the Acharonim concerning whether it would be permissible to recite *יהא שמיה רבה* in *Shomei'a Tefilla* [it is definitely forbidden to recite it in others parts of Shmona Esrei - see Orach Chaim 104:7).

The Eishel Avrohom (Butchatch, O.C. 104) forbids it. The Tzitz Eliezer (VIII:10) cites a Sefer Kikra D'neird who cites many Gedolim, including Hagaon Rav Yitzchok Elchonon Spektor Z'T'L', and the Netziv Z'T'L', who also forbade it.

Hagaon Rav Y.S. Eliyashiv Z'T'L', (cited in Peninei Tefilla, p. 105) explains that if the Tzibbur would not be reciting *יהא שמיה רבה* right now, the person would not have this on his "list" of personal requests [since he is not yet on that spiritual level], thus *יהא שמיה רבה* cannot be included in the requests that can be added in *Shomei'a Tefilla*.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Which people who attended Yitzchok's *bris* were killed by Yehoshua later on in history?
- 2) Who recited the Bracha of *Mechayei Hameisim* at the *Akeida*?
- 3) Who were Shakra'i, Shakrura'i, Zayafa and Matzli Dina?
- 4) Why did Lot's wife turn around?
- 5) What did Lot's wife see when she turned to look behind her?
- 6) For how long did Lot live?
- 7) In whose house did lice not reproduce?
- 8) How old was Yishmoel when he was sent from the house of Avrohom?
- 9) Which one of the Avos was born in a leap year (שנה מעוברת)?
- 10) Which descendent of Lot escaped to the very same cave that Lot and his daughter escaped to after the destruction of S'dom?
- 11) How did Avrohom know that the people of Gar had no fear of Heaven?

- 12) From what material was the מאכלת [knife that Avrohom took to *Shecht* Yitzchok] made?
- 13) Which two items that were created on ערב שבת בין השמשות are mentioned in Parshas Vayeira?
- 14) When did Avrohom name Yitzchok?

ANSWERS

- 1) The 31 kings of Canaan whom Yehoshua killed, were at Yitzchok's *Bris* (Bereishis Rabba 53:10).
- 2) Chazal tell us that at the time of the Akeida, Yitzchok's soul left him, and later returned. When it returned, he recited the Bracha of *Mechayei Hameisim* (Pirkei D'Rebbi Eliezer 31).
- 3) *Shakra'i, Shakrura'i, Zayafi* and *Matzli Dina* were the four corrupt judges of Sedom (Sanhedrin 109b).
- 4) Lot's wife, Edis, turned around because she was concerned about the two daughters she was leaving behind (Midrash Hagadol).
- 5) According to the Pirkei D'Rebbi Eliezer (25), when Lot's wife looked behind her she saw the Shechina (see Ramban 19:17).
- 6) 142 years (Sefer Hayashar).
- 7) All of the females in the house of Avimelech were barren. Even the lice did not lay eggs. [His palace was nit free]. Therefore, he took Sara, hoping to be able to have children with her (Pirkei D'Rebbi Eliezer 26).
- 8) 24 (Pirkei D'Rebbi Eliezer 30).
- 9) Yitzchok (Rosh Hashana 11a, Bereishis Rabba 47:4).
- 10) Dovid escaped to *Me'aras Adulam* when he was pursued by Shaul (see Bereishis 19:30, Shmuel I 22:1, and Sefer Hayashar).
- 11) He saw a lack of Tzniyus in the manner in which the people took care of their bodily functions (Midrash Lekach Tov, Pesikta Zutrisa, cited in Torah Sheleima 20:11, note 57).
- 12) Wood (see Chidushei Chasam Sofer on Chullin 15a, D'H' Iy Nami).
- 13) The well that appeared to Hagar (21:19, see Pirkei D'Rebbi Eliezer 30) and the ram of Yitzchok (see Avos 5:9).
- 14) According to Rav Sa'adya Gaon and the Abarbanel, Avrohom named Yitzchok at his *Bris* (see Otzar Meforshei HaTorah 21:3, note 51). According to the

Ran, Rebbi Yehuda Chalva'a and the Malbim, Avrohom named him when he was born, to fulfill Hashem's command: "Sara, your wife, will give birth to a son for you, and you shall call him Yitzchok" (17:19), which implies that as soon as Sara gives birth to a son, you should name him.

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

IMPORTANT

We are nearing the completion of a Torah Lodaas Haggadah. It will be published in time for this coming Pesach, בע"ה. The Haggadah will include many *vertlach* and *Halacha inyanim*. Full and partial dedication opportunities are available:

Full Page Sponsor - \$1000
 Half Page Sponsor - \$500
 Sponsor - \$100

To sponsor the name of the Sefer, or with any other questions, please contact us at either: 347-263-7478 or 732-364-3017.

Payments can be made in any of the following ways.

- **Checks** can be made out to: Cong. Torah Lodaas and mailed to 28 East 6th St., Lakewood, NJ 08701
- **Paypal:** [PayPal.Me/torahlodaas](https://torahlodaas.com/donate)
- **Credit card:** <https://torahlodaas.com/donate> (available starting Friday, October 27th)

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years